

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Ciena joj na godinu za našu državu 1 fr. a. vr. a za ino pokrajine 1 fr. 25 novčićah i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

NAMIENJENA PUČKOJ POUČI, ZABAVI I GOSPODARSTVU.

Oglase uvršćujuć uz običnu cieniu, bez imenih dopisah neprina, a rukopisih nevraca „Uredništvo Vile“, koje se nalazi pod naslovom: Lipova: z p. Magyar-Bóly; županija Baranja.

Liepa Hajka . . .

Zorica se rumeni od stida?
Il od čuda? što u svom krijocu,
Ne zanija, onijeh milina;
Kao harem Osman bega silna.

U haremu časi s' roje,
Rojeć slasti sladke nose;
Što na cvietak u zajutru,
Kapca Miomira rose.

A robovi, na mig bula?
Paze, slukte, pa se tvore;
Oj da mogu jadni stvori
Sebe željom da satvore.

S kom bi možda liepa bula
Sečenicom ljuta noža,
Il kidljivim ibrišimom
Strla život svijuh milja
Do svog cilja.

Ljep je harem ko raj isti;
Život mu se draži širi,
A iz njega, ka iz lisja,
Bula po kadkad proviri.

Pa ako joj svietlo oko
Kroz rešetku želju spazi;
Smije s', skoči, i ko srna
Sa prozora hitro slazi.

Ponda u ort, u prisjenak
Ladovitih mirih lipa',
Gaji želje nove slasti,
Kuje nove druge strasti,
A ne pita da l' će robu,
Il robinji sa tih želja',
Sa ramena Glava pasti?

Svilen dušek snove sterc,
A miomir voda pere,
Svaku pjegu s liepa lica
Što s na podu u kovitlac
Valja, saplje, — pa u ponor,
Kroz rešetku; šalje vodu.
Bula biela.

Ha, glej od svih bula',
Od svih curah haremovih,
Od kovaša željah vrelih,
Od svih čerkah prorokovih.

Najljepša je divna Hajka, —
Najdivnija kao bajka
Što je mudri bramin stvara,
Il ko tamjan sa oltara
Što te mirom, poji, čara!

Liepa Hajka kruna bega
I harema raj života,
I njegova bića ciela.
Ko cvijetak ljubičica,
Što se krije, što se čuva;
U šbunovih upovita.

Tako Hajka, na minderluk
Spustila je liepu glavu,
A ramena biela steru
Gavran kosu kovrčavu.

Oži tijo, snijemo glade,
Oj, al u tom pale želju;
Osman bega silna diva,
Te joj smjerno bliže kroči,
Da joj lišće grud celiva.

Ciknu Hajka, — a njedra se,
U nadimu ljuto bore,
U srcu joj vatra gore,
A na tome divnom čelu,
Na tom milom lišću bielu,
Povlače se mrke bore.

Natrag:
Zar ne vidiš da te mrzim
Ko sotonu što iz pakla
Lance kuje. —
Kao zvieere, koje hoće,
Moje biće da okuje.

Gorak osmjeh prevuko je
Osmanovo suro lice;
Zubi škripi, a ruka mu
Hvata noža i nožnice.

Al opeta,
Reci Hajko, reci zlato,
Šta ti ovdje nedostaje,
Ili srebra, — ili zlata.
Il kamenja, il bisera,
Il odicla, koga djul je
Iz svojijeh žicah tkao?
Reci dušo da bi znao —

Ti zar čutis, ili misliš,
Da je Osman slabo diete,
Kog varaju tudje rieči,
Kog molitva da izlječi?

Viš od otih nijedno sam;
Ja sam tako moćan, silan,
Jedna riječ pa stotinu
Vitih vratah da odrubi;
Samo reci kog ti drago —
Oh, samo me Hajko ljubi!

Moja volja i sve moje,
Što dopire tvojim okom,
Pod konopcem tvojim stoji.
Ti mi svetac, ti i prorok,
Moje srce tebi poji!

Oh, silna je ljubav moja
Silnija od grdna vitra,
Što se drvljim stogodišnjim,
Kao s tankim šibljem titra!

Hodi Hajko tvomu robu
Tvoje volje tvojih željah!
Oh, ta moja vrela ljubav
Žudna je i bujna velja!

Ne mogu te ljubiti nigda
Tijo zbori liepa Hajka, —
Nego idi, i pusti me —
Ter će vako:
Ta odaja — harem sveti.
Bit će proklet bitće pako!

Nujna nojca spustila se,
Nad haremom Osman bega
A mjesec nad zvezdicami:
Bledjan svoje perje mije
A te kaplje sa mjeseca;
Željno čeka trava meka.

Po bašci se djul snuždio:
Zar što nema vitih bula?
Da se njime grle ljube,
Da se šale s cvietkom vitim,
S karanfiljem uzoritim?

Pa i gusta šiprag drva,
Oborila svoje glave,
Jer im nema ljepih cura',
Da u ladku debelome,
U tom mjestu skrovitome,
Svoje žudne želje roje, —
Želje goje.

Od umora igre, šale,
Počivaju bule liepe,
I sa sancu ljube grle,
Te ih snaže te ih kriepce.
Al najljepše harem čedo
Nema sanku nema mira;
Meki čilim i dušeci
Kao da joj rane dira.

Bledjana je liepa Hajka,
Bledja nego mjesecičina.
Oj al na tom lišću bjelu.
Sija blago i milina!

Pa i osman silan moćan,
Ko derište razmaženo,
Nema sanku —
Te sumoran lakim krokom
Kroči Hajci u odaju. —
Selam Hajko.

Ljubišli me divno čedo,
Što roditi istok znao ?
Da sam svetac, oh vjere mi
Svetinjom bi tebe zvao !

Al sam čovjek strasnih žeja,
Koje tvoje oči kuju ;
Tvoj me glasak iz sna budi,
A sree te žudno ljubi.

Pa mi reci daj mi sreće,
Il nesreće
Vaj, reci mi — oli tvoje,
Ljubiti me sree neće.

Nidje nikad, tužno sbori
Liepa Hajka,
Moja ljubav nije moja,
No djaura liepa Marka, —
Pogleda je sunčevoga
A ljubav mu vrela žarka !

Maš Allah ti djaur dakle
Da te ljubi ?
Oh sveca mi nidje nikad,
Zagrliti skota nećeš !
Allah je još moćan silan,
Te će robu snage dati
Da ti plati !

Miran jauk, kapea krvi —
I Hajka već živa nije.
A Osman ko grozno zvriere
U čistoj se krvi mije . . .

Ljubiš li me ha ha ? . . .
Da, da, ti me ljubiš . . .
Al što ćutiš reci, reci,
I Osman je tvoje diete.
Puno blaga, ljute kletve, —
Allah ! . . .

Ciknu puška, Osman padu —
A dvori mu ognjem goru.
No gle eto djaur Marko,
Na snažnim, na mišicama
Nosi divnu mrtvu Hajku,
Svoju ljubav, svoje blagó,
Svoje drago . . .

U St. Futoku.

Vladan Stefanović.

Tko nam je prijatelj ?

(Nastavak.)

Nema čovjeka na svijetu, koj sebi svagdi i u svačem dostaći. Dosljedno nema toga koj nebi osjećao nuždu dobra prijatelja. Ta baš zato ništa lakše, dol u tkom uzbudit povjerenje, da smo mu prijatelji. E pa jerbo ti je to veoma lako, zato kudgod se okreneš svagdi se susretnoš čovjekom, koj ti se tuži, da se u prijatelju prevario. Sve je tako Bogom u čovjeku uređjeno, da se njegove potreboće samo u društvenom stanju podpuno izpunjavaju. Jeste dakle prirodno, da se prvomu, ako nam umiljato lice pokaže, il nas ljubkim glasom pozdravi, pridružimo, pa mu kao prijatelju svoje nužde i nevolje, radosti i veselja priobćimo.

Al u svatkom nas stannje jedan ukućanin, koji je naš neizmirljiv neprijatelj. A uz to vješt, i umjetan svaki čas u drugo lice da se pretvori druge riječi na jezik uzme, svoja čuvstva da u drugo ruho na toliko preobuće, da premda je snami već iz utrobe materine izišao i svaki ga dan i svaki čas vidimo, ipak nam se svaki put novim nepoznatim ukaže. Radi čega, prolazimo snjim ko slepi Ižak sa sinom si Jakovom. Slušajuć glas upoznam Jakova, al pipajuć ruke, držimo da je Ežau. Evo nas s Ižakom da povjerujemo. Otvorimo vrata uma i razuma, srca i volje, pak istom tad opazimo, da smo zavedeni, kad smo mjesto vrta ružicama zasadjena uvedeni u prlog zarašćen bodljivim trnjem.

Ej, da li pogibeljna dušmana. Jer on nenavlači samo odjeću vjerna prijatelja već kad pod tim oblikom unide u naš dom, prva mu briga, da se dovije pouzdanosti naše rodjene djece ; nju usbuni proti nam i s njom se uroti, da nas podkrade, orobi, i najposlje utamani. Da se nutarnji naš neprijatelj složi s našimi čuvstvi, koja dotle podpaljiva, dok neprogore u strasti, pak onda samo izdaleka gledu, kako nam gori kuća, i kako jedno dobarce za drugim obratja u pepeo — znamo, t. j. jedna kriepost za drugom tonu u grieh, i u nevaljanosti se guši. Evo očita uzroka zašto nas je lako prevarit, da si u bezdušnom neprijatelju najvjernija prijatelja smatramo. Spremní, ako se tko usudi, da nas posvjetuje, da ovo nije prijatelj, koj se takvim pokaziva, i da ono nije po nas dobro, što nam pruža ; takva izru-

žimo izgrdimo i ako se zavremena ne ukloni, još i ciglom na njega bacamo.

I kad nas je na toliko taj dušmanin zamamio, onda da ga vidiš kako ti u našem umu i srcu gazduje : Prvo mu je da oslablja vjeru, nadu i ljubav prema Bogu, da si gospodstvo u nami osigura ; jerbo znađe, da sve donle nije čovjeka sasvim zasliepio, dok Božjih kriepostih i jedna varnica u nami tinja.

Drugo mu je, da nas od vršenja naših dužnostih obustavlja ; jer dobro znađe, da čovjek, koj svoje poslove vjerno obavlja, neće lako povjerovat da je moguće živiti olako bez truda i rada.

Ako ste ma koju napast iznutra pokvarenog čovjeka, našega nepriatelja, razmatrali, uvijek ste te dvie pruge njegova lika opazili.

Ovo dobro znanu na ovom svijetu ljudi, koji su uglavu upili, da mogu svoju kakvu korist dostići i bez veće muke, samo da nas u svoja kola upregnu, da jih prevezemo do moći, koja će jih ovlastiti. Pa se poput Sotone, koji je Evu i i Adama napadao, prema nam vladaju, i sve nam ono obećaju, o čem unapried znanu, da niti će oni sami, niti drugi tko izpuniti, jerbo je nemoguće po Božjem i građanskom zakonu. Al budući smo mi od istoga kova skovani, jedne naravi onimi, koji nas napadaju, to jim ništa nije lakše, nego nas uvjeriti, da su nam oni najveći prijatelji : jer nam baš to obećaju, za čim naše pokvareno srce vavli, za čem naša pomućena pamet teži.

E pa tko je taj, koj nebi u sebi osjećao, da ga vada nešto podbada, da se nepokorava ni Bogu, ni čovjeku ? Da mu netko bez prestanka predstavlja nesnosljivost svojega truda i rada ? Odkud proizlazi ono svakdanje ; da uvijek mislimo : svakog drugog čovjeka poso jest šala i sigra, a samo naš da je težji, neg što bi ga drugi mogao podnositi.

Usljed čega ništa nije lakše, do uzbudit zlobu i zavist, koja se odmah pridruži ogovaranju, laži, varki, kradji i otimećini. Samo ako smo ledja okrenuli Bogu pa mislimo, kad mi u Njeg negledamo, du ni On nas nevidi. Pa ako je dalje od nas straža vlasti građanske, držimo, da nas njezin

bič neće dohvatit, onda baš i zasliepimo, i oglunemo. Ako je pak taj napadajući neprijatelj zadio za sešir neki znak obće vlasti, onda ti prelazimo svake medje uljudnosti, pristojnosti, nabožnosti, bogobojazljivosti, poštenja, i cijenjenja tudjeg prava.

(Sliedi.)

Koje voliš?

Ili one, koje nose vrane kose rumenica,
I skakuću čedne bose po dvorcih i livadica?

Ili one plavokose, vitke krasne ko ružica,
U širokom kolu što se uznose snad igralica?

Ili one smédje kike od dvanajest upletnicah
Razdržgane, bledolike, ko da pate s boljeticah?

Ili one crvenkuše što u skoku pomahnicu,
I u strasti, ko bez duše, amo tamo oči hiću?

Ili one jednorodne medju ljudstvom po navadi
Svakom srcu prilagodne, da jim život neojadi?

Ili one pune buva' namiguše, nemirnjače,
Svakdanjeg što prose kruva od kolibe do palače? . . .

Bile crнке, bile plavke, samo nek su vriedne, čedne,
Nek su kcerke majke Slavke, tad je volim sve do jedne!

Mladi rodoljub.

Nesretna Marija.

CRTA IZ ŽIVOTA.

(Svršetak.)

Tako se sgodilo da je Marija našla stan u kući N. krojača, čovjeka mlada, neoženjena. Beljovak se nabrzo snjim sdružio, jerbo mu se dopadalo, što ga je duhanom, rakijom i vinom ponudjavao. A poklem Beljovak posla nije imao, zato je kod N. krojača rada vrijeme tratilo. Marija se radovala i srcu joj odlanilo kada njen otac iz sobe izašao, buduće je drugčije vasdan čangrizao: da nije sposobna toliko zaslužiti, da se on može po volji ponapiti; pa je i Klementinu neprestano podpaljivao: da bi po nju sto putah ugodnije bilo — da je kod oca ostala; tamo bi se — reče — bolje hranila i ljepše odjevala. Sve te rieči poput trnja su bole éutljivo srce Marijino, koje, na koliko je izranjeno bilo — svaki ée uviditi, ako promisli, da je taj divan ciloga dana opetovan bio.

Ovakvo kinjenu, mučenu i od svih stranah progonjenu Mariju sastigla je 1848-a godina, kadno je mnogo svjetlosti potamnilo, mnogo pameti zaludilo, mnogo nevinosti progričilo, mnogo slabosti posrnulo, mnogo mudrosti se pomelo i mnogo ljubavi izumrlo; — a zloba, mržnja, sve granice prešla i po razuzdanoj strasti krala, otimala, harala, rušila, palila i ubijala.

Grozni slučaj, koji se iz 1848-e povukli i u 1849-u godinu, silan su strah zadali i muževom, a žensku čeljad su baš i upropastili. Viditi dje sela gore, ljudi, žene, starci i djeca bježe, izmiešani svakovrstnom stokom i kućevnom živinom, gladni, zastrašeni, izmoreni, zimom kišom il sniegom izmrcvareni, — to sve viditi dosta je bilo, da i najmudriji izgubi glavu i neumi da sebi i drugomu savjetuje: šta da radi?

Ovakva je sudbina sastigla i Mariju u Kuli, kad se obštini ostrim oružjem i vatrom poprietilo. Sve što se pobožalo, to je izbjeglo.

Šta da čini u ovom obćem metežu Marija, s malom si ćerkom, s nemoćnim otcem bez novacah i svakih sredstvah? da spasi svoj i svojih život. Ne treba se dakle čuditi ako je primila ponudu mladog krojača, da na njegovih kolih pobjegnu. Al šta poslje? šta onde dje se nastane? kad u Marije ni toliko novca nije, da prvog dana potreboće pokrije. Ovo je znao mladi krojač, pak ju zato i ponudio svojima kolima. Strah, stiska i nevolja privzala ju uz krojača, koji je sve ovo uporabio da dostigne svoju ciel, što si je već onda predstavio, kad je Mariju prviput opazio.

Svakdanji doticaj umnožavao je prigodu. Strah i nevolja zapričili su izbjegnuće. Napokon je napast oborila Mariju. Kad je ovakva družina krojaču otežčala, ostavi on i kola i konje na Marijinoj brigi, pak se uvrbuje u vojnike, da sebi olakša i svoj život stavi u veću sigurnost, jerbo koji su to doba preživili, žalostno su iskusili, da je nešto sigurnosti samo onaj uživao za svoju osobu i imovinu, koj se oružjem opasao.

Napast je tim strovalila Mariju, jer joj neprestano pred oči stavljala, da ée silan teret sa svojih ramenah skinuti, pak uz bok krojača odahnuti. Ovakvo se uvarava sirotna nevinost u mreže bogate nečistoće, pak kad se prevali u naručaj bludnosti, onda uvidi; da je breme života trostrukim postalo, da se nevolja s ruglom udružila, da se smilovanje u prezir preobrati i, da nije savladjenomu drugo preostalo, — već oštra bol, crna žalost, patnja, glad, želja, zima i žestina.

Sreća ako se nada neizkine iz srdeca, ako vjera, ufanje a ljubav neizkipi pa nastupi sdvojnost, da strovali i dušu i tilo u pokaranje. Bila strast ma kojeg od sedam glavnih griehah, neraćuna, na koliko se glavah iztežu ove žalostne posljedice, što iztiču iz počinjena grieha; jerbo strast zasliepi pamet i zatupi srce.

Al poklem vječni sudac nije upleten u mreže odnošajah ljudskih, poklem sve na oko uzima: kako se što sbiva u jednoj i drugoj obitelji, pak bilježi uzroke i piše u zapisnik ove ili one osobe za sudnji dan, to su Njemu otvorene sve i najsitnije okolnosti, pa izmjerene sve i dobre i zle posljedice. Ovo treba da tješii svakoga prevarenoga, zaludjenoga, oštećenoga, potlaćenoga, uvriedjenoga, ranjenog u duši i tielu, zaććenog u osobi il imovini čovjeka.

Na Mariju se u tri grozna lica objesila nevolja. Evo je u nemoćnom al sbog jedtjivog jezaka nesnosljivom otcu. Evo je u liku zamamtjene kćeri, koja je vazda žudila za oćeeve kuće lonci — i tom žudnjom od jutra do večera pratila tužnu mater, koja nije znala, da li joj je veća ž a l o s t što joj kći zadaje. ili l j u b a v kojom prama njoj gori. Evo ti najljutje nevolje u nesretnom čedu, što ga je od krojača rodila. Nije dosta što ju je ovo vječnim plaćem morilo, da ga ni na jedan čas nije mogla ostaviti, neg još većma uzpaljivalo se čangrizanje oca i nemirnoće kćerke. A uza sve to još joj i tim rasla briga, što je konje ne samo hraniti, već čistiti i timarit morala, budući se od njih nije ni znala ni mogla razstati, jerbo se uvijek bojala, da ée koj dan trebat opet dalje bježati.

U takvih okolnostih je bila Marija kada se u A. m. šu nastanila, dje se njezina nesreća na vrhunac podigla. Začuv joj muž, da je u blizini, našo je podlo orudje, što ga uporabio, da je kradomice kćer opet u svoju vlast dobio.

Marija kano uvriedjena lavica trčala je od nemila do nedraga. Doduše svaka mjestna oblast joj prijateljila sbog milosrdja, ali kćeri nije natrag dobila, buduće je S. b. t. čka vlast uvažila okolnost pada Marijinog, što ju je muž naveo, te nije poslušala prošnju materinu, da joj ćer povrati.

Ovakvo potlačena, već se nije zdravim umom u A—m—š povratila. Dje kako su vlasti opazile da je sbunjena, to je razpitki-vala za rodbinu, te je braći i materi grozna sudbina Marijina i zamarenost oćeeva opisana. Sinovi se posli dužeg odpora smilovali otcu, al u braći nije se uzpirila ljubav prama nesretnoj sestri.

Al čega neznadu izliečiti ljudi, tu utrne bol Svemogući. Ako se zatvore sva ljudska srca, pak jih nemože da probije nijedna iskra ljubavi il milosrdja, nebo se nikad neće zatvoriti. Ko što sjaju zvezde vazda s visoka prostora nebeskoga nad nami i motre nas, — ko što sjaje sunce i na malo i veliko, pak razsvietli sve što je mračno — i razgrije, što je ledeno: tako providnost Božja prati sve naše korake. Pa kad se izpuni račun u knjizi Božjoj za nas zapisan, tad pristupi nećekana pomoć, otare ljevane suze, utrne bol žalosti, skine breme s ledjah, odtisne nevolju, — rieću svane za nas dan, o kakvom ni sanjali nismo.

Nesretnoga sinčića je najprije odazvao Bog. A Marija je mirnoga duha bila, nitkoga nije dirala, ništa nije govorila, već ako je vidila svećenika: pred njega je klekla i vazda za oprost molila. Ako je u Crkvu unišla, težkom mukom se od Presvetoga od dielila. Tako je pol godine u milostinju dobrih ljudih život provodila. U to kad je obolila, braća su je k sebi odniala, dje je svoj izmoreni, izmućeni — al skrušen duh Bogu predala. Neka joj bude laka zemljica!

Stari rodoljub.

Viestnik.

— Između svih hrvatski listova, čini se, da naša bunjevačko-šokačka narodna svotinja najvećma leži na sreću dječjemomu listu „Primorac“, izlazećemu u Kraljevici, gnjezdu hrv. junakah. Što je nekad bio „Pozor“ i „Zatočnik“, to je svojom dosljednošću, odvažnošću, značajem, te jedrim i kano zlato čistim rodoljubijem „Primorac“, a do njega tršćanska „Naša Sloga“. Prateći „Primorac“ budnim i pozornim okom svaki pokret slavenskih plemenah, nezaboravlja se svojim rodoljubivim čuvstvom ni nas ugarskih Bunjevaca i Šokaca, koji smo svojom krivnjom i tudjim pritiskom knjizi slavenskoga genija žalibože na posljednjoj meti. Već nedavno nizom gorljivi redakoh rodoljuba pozivlje Hrvate, da stupe s nami u užju duševnu svežu i da podpomognu naš svaki književan podhvat, koj ugarske Bunjeve i Šokece pobudjuje k samosvjesti i prosvjeti. U stotom pak svom br. t. g. piše „Primorac“ ovak: „Bunjevačka i šokačka vila opet je osvanula. — Budi joj i naš pozdrav na veselje, a od brižnih rodoljubah obilata podpora. Ovaj liepi list izhadja dvaputa na mjesec, a plaća se na godinu samo 1 for. 25 nč. (Bilo bi odviše. Za zemlje austro-ugarske države samo 1 for. 100 novčićah a, vr. Ur. Vile.) Novci se šalju uredničtvu u Lipovu, z. p. Magyar-Boly, u županiji Baranji u Ugarskoj. Da se nanj samo sve naše čitaonice i druga takova društva predplate, već bi mi bila liepa pomoć, pak uz tu necienu koliko bi ga pojedinaćah moglo imati!“ — Tako naš prijatelj „Primorac“, a mi smo mu za tu ljubav obvezani najtoplijom zahvalnošću. Uz nju nam budi dozvoljena jedna primjjetba. Onomadne nam je priposlalo „društvo sv. Stjepana“ knjižicu, u kojoj su štampana njegova dva književna djela pa i same školske knjige, živa nakaza za naše škole, pravi otrov za našu djecu, jer vam je tu „sz“, „sh“, „es“, „ch“, „ty“, „ny“ i t. d. ko kad smo u Kolinkini i Tunguziji. Glede tih dakle knjigah moramo pozivat u trojednu kraljevinu. A što se javnog bunjevačko-šokačkog organa tiče: usredotočit ćemo ga, ako Bog dade, naskoro u Subotici, toj Arkadiji naše bunjevštine, te se nadamo da će nas braća dvostruko podpomagati, a protivnici naši gradjnami prestati.

— Sarajevski kat. biskup Kraljević odbio je odurnostju od sebe poziv bosanskih Turakah, da kaže svojim bosanskim katolikom, neka pograbe oružje proti svojoj rodjenoj braći pravoslavnoj. — Carigradski pako pravoslavni patriarka Joakim poslao je svojim vjernim okružno pismo, kojim ih poživlje, neka svaki njih obilatoh novčanom podporom priteče u pomoć turskoj vladi u ratu, što ga sad neizmjenjimi troškovi ratuje proti Kršćanom. Onomu kliče: živio biskup Kraljević! a ovomu posprdno dovikuje: bravo sior Gioachino „Naša Sloga.“ — „Porta prije svega hoće vele po carigradskih listovih Narodno Novine, da se knez Milan i Ristićeva vlada svrgnu. Zatim bi porta sazvala u Srbiji skupštinu i ovoj diktirala uvjete mira: da Srbija plati što veći ratni namet, da Turskoj dade iznova pravo posade u svojih gradovih, da stajaću svoju vojsku obori na 4000 momakah, a pored ove stajaće, da nesmie držati nikakve vojske narodne. da mjesto 40.000 plaća 100.000 dukatah danka i. t. d. „Naša Sloga“ bi pako predložila, da plati onoliko, koliko je netko platio Austriji poslje 1848 godine.“

— Sastavljeni popisi ratnog ministarstva u Biogradu javljaju, da je do Rokova o. g. poginulo 6260 srbskih vojakah, a ranjeno da jih je 5600. Nekoliko tisuća ljudih poubijali su Čerkezi i bašibozuci, a nekoliko hiljada ih inaće zaglavilo. Računa se dakle gubitak na 18.000 ljudih. (N. N.)

— 23 kolov. brzojavljaju „Zastavi“: Juće naši napali neprijatelja i poslje žestoke borbe potisli ga za dva kilometra u dolini moravskoj. Turci se prikupili sa svih stranah prema Aleksincu, naši jih junački dočekaju, bojevi s e p r o d u ž u j u između Niša i Aleksinca. Ilorvatović zauzeo Kneževac i visove Tresibabe, isto predstoji Zaječaru.“

— Po Hercegovini nema živa turčina, sav je sabijen u gradove. Knez Nikola utaborio se na Gacko u Lipnik. Muktara u Trebinju drži zatvorena, a sa Lipnika vrebah svaki pokret turske vojske. (Gl. Črnog.)

— U na ostrvu Kreti biesni ustanak za spojbitu s Grčkom.

— Černajev javlja: „da je duh u vojsci mu odličan“, a knez Milan reče onomad čestitajućim mu Biogradjanom: „Pomoćju Boga i naroda privesti ću ja rat sretnomu svršetku!“ (Zast. i N. Nov.)

Gospodarstvo.

MUHE su ovo ljetno doba velike dodijavalice rodu ljudskomu. Ni gospodin ni gospodar, ni seljak ni prosjak neima rada, da mu muhe frékaju spod nosa. Osim papira i lepka od kog crkaju, i staklenice, u koju se uvlače, te u špiritu svodom pomješanu muhe udavljaju, još je jedan način, koj dovikuje smrt muham. Natrgajmo lišća s bundevine (misiračine) loze, osušijmo i spolamljimo ga, te kad smo kujnu il sobu izmeli, nakadimo ju tim lišćem. Njegov dim gotova je smrt muham.

JAGODE valja da u bašci sadimo sad mjeseca kolovoza poslje kanikule, a ne na proljeće. Jer jagode sada redom usadjene rodit će nam do godine, dočim jagode, posadjene u proljeće, vrlo će slabo ploditi. Iza prve kiše poslje kanikule usadimo, prigodno okopajmo i zimi trulom slamom zastrijmo, — pa eto nam na godinu valjanah jagodah!

KRASTAVCE, babo! sada treba da mećeš u posudje, ako hoćeš da je ob zimu s poštenjem možeš dati kisele, tvrde a zelene domaćinu il gostu na stol. Ja ću ti kazat evo, kako će ti ugorci (krastavci) ostati zdravi, jedreni; frižki, kisel, tvrdi i zeleni do godine ovo dob. Kad su krastavci već tako ovećali, da nisu grbavi, gužljavi i postradali, onda pojedini izrasto krastavac odreži nožem s malo škljiška od loze. Operi je i 24 sata daj da ih povje-

tarce propuhuje u mjestancu lada. Za to vrieme podbij obruče na kačici, dobro ju izpari, operi i metni u lad, da se osuši. Tad uzmi kopra, šporiša, trsova i višnjeva lišća i njim pokrij dno žbanije. Na to poredaj u tiesno krastavce do pola kačice, Stuci tada slanica (modra krmeha iliti stipse), salitra, gjumbira (Ingber) i malo plavetnjaka (modre galice) — plavetnjaka malo, i to mudro i oprezno, jer je otrovan — i tim pospij krastavce, a tad ih malko i posoli. Zatim opet razastrij po njih natanko kopar, šporiš, vinolozno i vižajevo lišće i, po njem slaži krastavce do vrha. Na to ih pokrij onom vrstom lišća i, mušterija je gotova. Nalij tada posudu ladnim vinskim sirćetom; vodom i vinom i, zatvrdi ju. Postavi ju s početka na toplo, a kašnje samo na suho, prozračno i, udobno mjesto. Slegnu li se il krastavci, il tekućina, a ti posudu opet popuni. Pa da vidiš ciele godine valjanah krastavcah!

— Šenicah u lipovačkoj plodnoj okolici ove godine, u klasu vrlo liepa, nije na vršaju najbolje plaćala. Žnjeha po kiševju i vlažna ležavša u štožinah davala je krstom 4—5 osmaka — Ječam je sa zobju plaćao dobro. Proso i grahorica oslablje. A grah, krumpir i kukuruz oštetila je suša. Sieno i otava, s mećave parnila, malo će dati blažetju berićeta. U Lipovi je na žestini pArnulo sedmero rogate marve i šestero konjah. Hrana je Mohaču na pijaci jeftina. Dobra šenicah po 8 for., raž najbolja 6 for 80 nč. Nu bit će porad rata kašnje skuplja.

— Proletos su voće proždrlie gusenice, a sad evo da utamane kupus. Nego. vele, da kupus valja pepelom posuti, pa će tu gamad prva kiša uništiti.

Mladi rodoljub

Svaštice.

Neki seljak poslje prodike, u kokoj je čuo, da nije nviek dobro il koristno savjet žene slušati, dođe k svomu župniku i rekne: Nisam li danas dobro učinio, gospodine, da dosljedno vašoj prodiki nisam slušao svoje žene, koja mi svjetovala, da vam donesem ćup (lonac) masla? — O, dragi prijatelju, takov savjet si mogao slobodno poslušati, — odgovori župnik.

Zagonetka.

Dio jesam tjela tvoga,
Na rukuh sam i na noga,
Prvo slovo mu prekretni,
Rukotvor sam tad drveni
Na kome je svietla Spas
Nekoč umro za sve nas.

N. KOKOTOVIĆ.

ZAGONETKU u 16 br. „Vile“ odgonenuše ljepotice gdjice Fana i Roza, te gg. David i Poldo Kron u Pribiću i, M. Sedlar u Lavovu.

IZPRAVAK. U zagonetki br. 14 tog, u 9 tom redku ozgor, mjesto PET da imam, čitaj: NEG da imam i t. d. — Tako isto „Gospodarski List“ u Zagrebu nestoji 9 nego 3 for. a. vr. na godinu.

CIENA HRANE: na Bajskoj pijaci dne 30-og kolovoza 1876. (Uzima se po 100 kilogramma težini.) Čisto žito najbolje: 9 fr. 65 novčića; srednje vrsti 8 fr. 80 nč. Napolica najb. 7 fr. 47 nč. sred. 7 fr. 20 nč. — Raž najb. 7 fr. 50 nč. sred. 7 fr. 30 nč. — Ječam najb. 5 fr. 10 nč. sred. 4 fr. 90 nč. — Zob najb. 5 fr. 85 nč. sred. 5 fr. 60 nč. — Kukuruz: 5 fr. 80 nč. — Proja 3 fr. 90 nč. — Grah — fr. — kr.

Visina vode dunavske 30-og kolovoza 1876.

Budapešt: 2,80 M. nad 0 (ništicom) raste

Požun: 2,40 M. „

Vrieme u Baji — iza trajne i žestoke i suše nešto se naoblailo, a bilo hvala Bogu i nešto malo kiše. Iza mjesec danah ubitačne žestine 23 kol. popodne dađe Bog Lipovi i okolici dobre kiše.

Poruke uredničke:

Pl. g. B. V. SUBOTICA: Javljam Ti da ćemo se složiti i Tebe olovoriti! Stotinjaka neprimam, al Tvoju ljubav objeručke. — GOSPODI „VILINIM“ DUŽNIKOM ŠIROM VILAJETA: 199 vas pozdravljamo, da nam se odzovete. — Preč. g. I. M. ZAGREB: Na milostivom daru hvali Vam 8 Sokacah BARANJSKE ŽUPANIJE!